

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Helyben		vidéken:	
1 évre	1 K.	1 hóra	1:50 K.
1 évre	3 K.	1 évre	4:50 K.
1 évre	6 K.	1 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.
Egyes szám: 4 fillér.
Hirdetés díjazás szerint.

Főszerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

Mi a bajuk a földmivészeknek.

Építéssel olvastuk a Fejérmegyei Napló hasábjain, hogy milyeneknek kell lenniök a nőknek a háboru után. Olvasunk okos dolgokat a háboru gyermekeiről, hazánk jövőjéről, színházról, utcáról, vízvezetékéről. A napokban egy levél érkezett a szerkesztőségünkbe egy földmivészekébe. Azt mondja el benne, hogy mi a bajuk a földmivészeknek, különösképen a fehérvári földmivészeknek. Ha meg tudtuk hallgatni a többi okos beszédet, miért ne olvassunk a mi földmivészeink bajairól, akik a lakosság háromnegyed részét képezik, erős, munkás, kitartó faj, amely fenn fog maradni a jövőben is, élni fog ennek a városnak határai között akkor is, ha a társadalom főbb osztályai szenteszakadozik is. Ez hű lesz a földjéhez, a hazához és a hagyományaihoz. S mivel törzsét képezi a jövődjéről Fehérvárnak, ugye közérdek, hogy jó, megelégedett, erős nép legyen? Ez kívánatos a jövő szempontjából, a jövő Magyarországra, az erős és egészséges társadalmi alakulások szempontjából.

Videant consules!
Vezető emberek, akik nemcsak a jelent foltogztajátok, hanem a jövőnek rakjátok a fundamentumát, olvassátok el az egyszerű fehérvári ember megfűtött írását, legyetek tisztában a felfogásukkal.

Tisztelt Szerkesztő Ur!
Őnhöz fordulok, mert tudjuk, hogy minden kis betűnek megtalálja a megfelelő helyét s ezek az apró betűk kiáltanak akkorát, hogy messziről meg lehet hallani. Meghallják olyan emberek is, akik nem szoktak a mi szavunkra figyelni.
Tisztelt Szerkesztő Ur! Mi sokszor beszélünk arról, hogy a mi uraink nem hallgatnának, hogy pl. olyan dolgokat akarnak létesíteni, a miket mi nem tartunk szükségesnek és nem akarjuk megtenni azt, a miért mi jajgatunk. Kimondják például azt, hogy

lesz villamos vasut, sőt azt is, hogy a villamos vasut kivessék a fajra, hogy

legyen tejfő, turó, tojás, gyümölcs s a mi a fő, hogy olesó legyen. Mi nem tudjuk, hogy mindez hogyan lehetséges, mert hiszen a falusi embernek is drágán kell megvenni mindenit, amire szüksége van, akár nekünk s ha-elud valamit, neki is abból kell pénzt szerezni, amiből lehet, hiszen lopni nem lehet.

Nem villamos vasut kell nekünk, hanem jó kocsiutak kellene.

A telkeken is kell jó kocsiut, ahol már két ló se bírja el az üres kocsi. Tessék megcsináltatni a baráti utat és a többi, ahonnan egy kukoricaföldnek rossz termését tizenhat fuvarral lehet elszállítani, ami már maga annyiba kerül, mint az egésznek az ára. Tessék ehhez azt venni, hogy egy ilyen föld után 280 kor. arendát fizetünk, ott a szántás, a vetőmag, a kapálás, tölts munkája. Mi marad ebből a földmivészeknek az ötre a máximasok mellett, mikor nem termel nekik több 20 métermagánál. És így van ez minden más gabonánál is. Mi azt érezzük, hogy szinte kifosztják a munká-

tol gornyedi, de a becsület utján járó magyar paraszot. Ut tudjuk azt is, hogy mi valamennyien a harcban vagyunk, aki koránál fogva odaválo, míg mások -- nem mondok meg kik? -- itthon előssödnök, azoké a haszon, akik itthon maradnak, ha ügyvédek is, kiadják magukat gazdasági intézőnek, kivessék egy puszta bérbe, parcellázzák és leszedik a tejfő. Tessék benezni a kórházakba, irodákba, hivatalokba. Ilyenekkel vannak megtöltve. A magyar faj hadd pusztuljon. Mintha mi volnánk az ellenségek, akikért nem kar. Így bannak velünk azok, akik az életet csak könyvből tanulták és nincs hozzá szívük, hogy érezni tudjanak velünk.

Ki tudja azt átérzeni, hogy mennyi gondja van ma itthon egy földmivelő feleségének? Rámaraadt a saját dolga, amelybe azelőtt is akár beleszakadhatott s rája maradt az ura dolga, amelyet keservesen, könnyek és verejték közt kell megtanulnia. Fogadjon szolgát? A legtöbb züllött csavargó, aki elkér 25-30 koronát azért, hogy a napot lopja, hogy legyen mit elinni neki. Ha fölészint egy földet, a mag nem kél ki a munkája után, hanem csak a gaz.

Rettenetes bajunk a sok város föld. Sok gazdának alacsony a keze, ha arra gondol, hogy

még most is van olyan kukoricaföld, amelyiken a tavalyi termés is rejtja van. A takarékossággal összekuporgatott pénzecske elfogy most az utolsó fillérig. Az ilyeneket, ha egyébbel nem, leg-

alább szolgabérrel segítenék. Hiszen hadiségélyt nem rap, mert van vagyona. De oda van az ura, a fia és valamennyi becsületes munkáerő.
(Vége kov.)

A ZÜLLŐ FIATALSÁGÉRT. A fiatalokoruk bíróságának nagyfontosságú mozgalma a züllés megakadályozására.

Részletesen ismertettük a fiatalokoruk felügyelő hatóságának munkáját az elmúlt évről. A felügyelő hatóság jelentése bizony nagyon elszomorító képbent mutatta be a fiatalokoruk züllését, amely különösen a háboru alatt ijesztő módon terjed.

A felügyelő hatóság titésén, amelyet dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök, elnök vezetése alatt tartottak, Moizer Imre, a fiatalokoruk bírāja nagyfontosságú indítványt terjesztett elő, amelyet, ha megvalósítanak, gyökeres változás várható. Moizer bíró indítványát dr. Prohászka Ottokár elnök most küldte szét az intézkedéseknek s tekintve annak rendkívül nagyfontosságát a közérdek szempontjából, az alábbiakba részletesen ismertettük:

Dr. Moizer bíró fiatalokoruk bírói minőségéből folyólag olyan adatokról és körülményekről van hivatalos tudomása, melyeket kötelességének tart a fiatalokoruk erkölcsi megvédésére és megjavítására hivatott hatósággal közölni abból a célból, hogy a hatóság hasson oda, hogy a gyermek- és fiatalokoruk mindinkább elharapódzó bűncselekményei a megelőzés minden eszközzel csökkentessenek.

A szomorú statisztika.
A felügyelő hatóság 1915. évi működéséről szóló jelentése már kiemelte azt, hogy a fiatalokoruk bíróságánál feljelentettek számának még nagyobb növekedése várható az elmúlt 2 hónap adatai alapján.

A feljelentett bűncselekmények legnagyobb százaléka lopás, ami azt mutatja, hogy a tulajdon tiszteltetésben tartása iránti érzék nincs meg a gyermek- és fiatalokorukban.

A tanonc és a segéd meglója a mesterét, a munkás a munkaadóját, a gyermek a szülőjét, lopnak titulekből, raktrákból,

ólakból, mezőről, erdőről, sőt történt olyan eset is, hogy a tolvaj a társát lopta meg.
A lopások elkövetésének indító okai a legkülönbözőbbek. Felsorolhatjuk ezek közül a nyomort, a lopásra káros szenvedélyt a dohányszánt, a szesz italok élvezését, a mozi látogatás iránti ellenállhatatlan vágyat, az egyes községekben különösen divatban lévő pénzzel feldobós játékok és egyéb szerencse játékok, végül a kalandvágyat.

A csavargás és züllés.
Tekintélyes számot adnak a csavargók. A csavargás indító okai a kellő felügyelet hiánya, a mester vagy a munkaadó habbavonulása, vagy a háboru következtében az üzlet vagy üzem beszüntetése és szintén a kaland vágy a káros szenvedély.
A fiatal leányok közül számtalan a titkos kéjelgés miatt feljelentett, melynek indító okai szintén a kellő felügyelet hiányát, az erkölcstelen hajlamot s a kínálkozó alkalmat kell felemlíteni.

A büntető jog legújabb iránya abból indul ki, hogy a gyermek- és fiatalokoruk bűncselekményeinek legnagyobb része káros betegség, mely társadalmi és egyéni okokra vezethető vissza és hogy ennek a betegségnek legjobb orvoslása a megelőzés.

A baj orvoslása.
A szomorú tények szanalása Moizer bíró szerint a következők volnának szükségesek:

Intézzon a felügyelő hatóság a szülőkhöz, a lelkesekhez, a tanítókhöz, a mesterekhez, a munkaadókhöz, hatóságokhoz, emberbaráti egyesületekhez, a sajtóhoz, szóval mindazokhoz, bármiképp jó irányban hatni képesek, olyan értelmű felhívást, hogy a gyermek és fiatalokoruk fokozottabb felügyeletben és ellenőrzésben részesüljenek, az utcán csavargók, dohányszánt, szesz ital fogyasztói, mozi, korcsmába járnak ne engedjék,

Egyes szám ára 4 fillér.

a testi és lelki épségüket veszélyeztető környezettel és foglalkozástól visszatartásuk; világosították fel a szülők, mesterek és munkaadók a felől, hogy a mai fiatalság testi és lelki épségének megővése a nemzetnek és így a nemzet jövő sorsának intézése, az ő kezükben lesz, világosították fel az iránt, hogy gyermekeik, tanoncok, segítők, munkásaik ép erkölcsre a saját anyagi és erkölcsi érdekük is, mert ha ezek bűncselekményt követnek el, azokat elviszik tőlük, miáltal munkaerőt, esetleg már kenyérkeresőt veszítenek el bennük, figyelmeztessenek arra, hogy ha gyermekük, tanonca a bíróság elé kerül, maguk is meg lesznek idézve, miáltal idő és anyagi veszteséget szenvednek; figyelmeztették őket arra, hogy téves az a tudat, mintha a fiatakoruk nem volnának büntethetők; ellenkezőleg a házi büntetésük legkisebb tartama 15 nap, míg a javító nevelésre ítéleknek legalább egy esztendő kell az intézetben tölteni; világosították fel a felől, hogy a fiatakoruk bírósága azt a szülők, ki gyermekei kellő felügyeletét elmulasztja és iskolalátogatási kötelezését teljesítésére nem kényszeríti, 100 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetheti.

Hogyan nyújtunk segítséget. Hogy miként vehetné ki mindenkinek részét ebből a mozgalomból, azt a következőkben ismergetjük:

A szülők felvilágosítása történik a lelkesek útján a szószerzőt és a sajtó útján; a gyermekeket és tanköteles fiatalokat a tanítók világosították fel a gyütt ellenőrizték is; de vállalták az ellenőrzést a lelkesek is falujukban.

A mesterek, munkaadók felvilágosítása az ipartestületek, iparfelügyelőség, kereskedelmi társulatok, a tanoncoké a tanonciszkolai tanítók által történik.

A főszolgabírók, a községi előjáróságok, rendőrség, csendőrség hassen oda, hogy a korcsmai zárórak betartassanak, hogy korcsmában fiatakoruk mag ne forduljanak és nekik saját élvezetükre szeszes italt ki ne szolgáltassék, ugyancsak akadályozzák meg a tiltott szerencsejáték üzését és fiatakoruk este bizonyos órán tul az utcán csavargását.

Ugyanezek és velük együtt a pénzügyigazgatók működjenek közre abban, hogy a zárórát be nem tartó és a fiatakoruk saját fogyasztásukra nagyobb mértékben szeszes italt kiszolgáltató korcsmárosoktól az italméresi jog megvonhassék.

A katonai hatóságok hassanak oda, hogy a fiatakoruk szökése egyes menetszázadok elemtele alkalmával lehetetlen tétessek, kaszárnyák, kórházak körüli csavargásukat akadályozzák meg; olyan órákban, mikor az iskolákban előadások vannak, megmaradt élelem kiosztását ne engedélyezzék; a vasutak előjárói akadályozzák meg a gyermekeknek az áru és szénraktárak körül csavargását; kereskedők, áruraktárak tulajdonosai üzletüket, raktárait őriztetlenül, vagy gyermekek felügyelete alatt ne hagyják.

A női házi cselédek erkölcsére a szolgáló asszonyaik ügyeljenek fel, világosítsák fel őket ballépések káros következményeire és főleg arra, hogy a megszerzett vérbaj nem csak saját tas-

tüket, de születendő gyermekeiket is megfertőzi.

Mindenki vegyen részt a munkában.

Általában necsak a felügyelő hatóságok és patronázs egyesületek tagjai legyenek pártfogók, hanem mindenki igyekezzék a gyermek- és fiatakoruk zűllését megakadályozni és bűncselekményeiket megelőzni.

Nem kell ehhez nagy fáradság vagy utánnajárás, csak ne menjük el szó nélkül egy-egy cigarettázó gyermek mellett, csak járjunk nyitott szemmel az utcán, csak utasítsunk vagy kísérljünk haza sétánk közben egy-egy utcán rakonezatlankodó gyermekek; nem is kell minden csekélységéért a hatóságokhoz szaladnunk, egy-egy jó szóval eredményt érhetünk a magunk közelében is.

De fordítsuk tekintetünket főleg a hadbavonultak vagy a háboruban elesettek gyermekei, főleg árvaí felkés és azok gyámoltatására, erkölcsi és anyagi támogatásával, vagy ennek előmozdításával igyekezzünk megelőzni azt, hogy hős halált halt atyjukért, elvesztett hajlékaikért szerető szívet és családi hajlékot nyerjenek.

Bizony, nagyon kívánatos volna, hogy ebben a nagy nemzetmentő munkában az egész társadalom szívvel lélekkel részt vegyen. Ne csak panaszkodjunk a zűllés miatt, hanem nyújtunk segítséget is.

— Kőhögés és rekedtség ellen a legjobbnak bizonyult háziszar a dr. STÖRK-féle komprimált mell-pasztila. Egy dóboz ára 50 fillér. Kapható Szűts Róbert Magyar Kórháza gyógyszerárában, Szekesfehérvár, Varosháztér.

Háboru.

Az orosz fronton.

Tegnap este hat hónapi, hősiesség védelmezés után kivonultunk az Uscieskótól északnyugatra lévő, romhalmazzá összeült hidsáncból. Bár az oroszok már a reggeli órákban egy háromszáz méter szélességű rést robbantottak a sáncban, a védőcsapat nyolcszoros tülerővel támadás ellen, veszteségével nem törődve, még hét órát tartott ki a leghevesebb tűzérő és gyalogsági tűzben. A parancsnok, Planckh ezredes csak délután 5 órakor határozta el magát arra, hogy a teljesen szétrombolt sáncokból kivonul. De az ellenség összpontosított tüzelése következtében az áthajózást hamarosan abba kellett hagyni és a császári dragonyosokból és utászokból összeállított hősies csapat, ha csak nem akart fölságba jutni csak egy utat választotta: a Dnyeszer nyugati partján, az ellenség által erősen megszállva tartott Usciesko közszénát keltet ama csapatainkhoz utat törni magának, amelyek a Zalescikytől északra fekvő magaslatokon vetették meg lábukat. Az ellenség hadállásai közti menet sikerült. Az új oltalma alatt Planckh ezredes hős csapatát a Zalescikytől északnyugatra lévő előőrseinkhez vezette, ahová ma reggel érkezett be. Az uscieskói hidsáncok körüli harcok emléke véderőnk történetének egyik dicső lapján fog örök időig élni.

Az olasz harctér.

A görzi hídfőnél tegnap délelőtt a Podgora déli része

Igaz az, felelte ő és arról kezdve feleje se nézett az Alma-Maternek.

A helyett inkább odahaza ült a kis szük-hónapos szobában és szivta egymás után a cigarettákat, ki nem mozdulván, csak mikor megéhezett. Lustálkodott egész nap. Nem csinált semmit, még csak nem is olvasott, lustálkodott reggeltől-estig; átadva testét, lelkét az édes semmittevés gyönyörűségének.

Mindaddig, míg eszébe nem jutatták, hogy a jogász-embernek lumpolni is illik am.

— Illik! No hát akkor lumpoljunk!

És lumpolt, míg csak az apja rá nem irt, hogy ha le nem vizsgálják, hát egy garast sem kap többet. Erre aztán nekiment a vizsgának, amilyen azonban szerencsésen elbukott.

Megírta apjának:

— Megbuktam. Mit csináljak?
— Gyere haza!
Haza is ment.

(Vége kov)

TÁRCA.

A gyámolatlan.

Gyámolatlan és ügyefogyott volt tetőtől talpig. Az egyéniségnek még legalaványabb kifejezését is bajos lett volna fölfedezni akár beszédében, akár cselekedeteiben.

Mintna nem is lett volna öntudatos emberi dolog, csak olyan automata-féle, a melyet reggel fölhumnak s estig lejárta a magamegmozkolt munkáját és megesszi a maga reggelijét, ebédjét és vacsoráját, közben elszíván két-három darab gyöngre, világos portonikó szivarját.

Valóságos gép volt. De nem a legfinomabb gépek közül való. Minduntalan föl kellett huzni, rázogatni, indítgatni és nógatni. Akkor azután csinált valamit.

Gyermekkora óta ismertem. Együtt kezdtük járnai az iskolát. Nagyon közepes eszű volt. A

lelkét, ha nógatták rá, hát valahogy csak bemagolta, hanem az a tanulási mód bizony Péter urfi értelmét nem valami nagyon képezte. — De ez mellékes volt reánézve.

A földolog az volt, hogy nyolc reánézve bizonyára szörnyű hosszú nyolc év után érletnek nyilvánították és megkapta róla a bizonyítványt is, hogy ezután már érett eszűnek tartozik őt elismerni mindenki.

Az érettségi után nagy bajba esett! Mi legyen? Melyik pályára menjen? Végre is valaki megszánta őt és azt mondta neki, hogy legyen jogász.

Igy iratkozott be aztán jogásznak! Ha azt mondták volna neki, hogy legyen orvos, vagy mérnök, hát orvos lett volna vagy mérnök; sőt ha azt parancsolták volna, hogy lépjén a hőhéri, vagy kutyapecéiri pályára, — arra lépett volna.

Közben azonban kibiccent az egyenes utról és így történt aztán hogy most a helyett, hogy a

jogszolgáltatási boldogitaná, nem annyira sikeres, mint inkább pontos működésével, hát egyszerűen másol és az ügyvédi titulus helyett a díjnokira hallgat.

Hogy hogyan biccent ki az egyenes utról és miért nem fejezte be a tanulmányait?

Igen egyszerű erre a felelet. — Mert azt mondták neki, hogy biccentjen ki. És Péter ur szó nélkül kibiccent.

Csak mondani kellett neki valamit és ő már meg is tette.

Elete vezérnala az volt mindig, amit mások mondtak neki. Magától nem mert volna a világért semmit tenni, de mindent megteit, amit mások mondtak neki.

Mikor beiratkozott a jogra, hüségessen el is járt az előadásokra, mindaddig a szép napig, — míg egyszer a pajtásai, azt mondták neki:

— De csacsi vagy, hogy jársz az előadásokra! Azt hiszed, hogy még mindig kis diák vagy! Hiszen jogász lehet az ember anélkül is, hogy járna az egyetemre!

SÖVEGJARTÓ vászonárúháza. Barátok épülete.

Nagy választék fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különlönféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkezdők. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ szabott árak.

